

INFORMACJA DLA WŁAŚCICIELI GOSPODARSTW, W KTÓRYCH UTRZYMYWANE SĄ OWCE LUB KOZY

UWAGA!!!

Zmiany w wymaganiach dotyczących handlu wewnątrzunijnego owcami i kozami hodowlanymi oraz przeznaczonymi do tuczu oraz ich nasieniem i zarodkami w odniesieniu do trzęsawki owiec i kóz (scrapie).

W załączniku VIII do rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. *ustanawiającym zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii* zostały określone przepisy regulujące wewnątrzunijny handel żywymi owcami i kozami, a także ich nasieniem i zarodkami.

Zmiana przepisów dotycząca ww. handlu została opublikowana w drodze rozporządzenia Komisji (UE) nr 630/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r. oraz rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 631/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r.

Na czym polegają zmiany?

W załączniku VIII do rozporządzenia (WE) nr 999/2001 określono ramy pozwalające państwom członkowskim na ustanowienie oficjalnego systemu uznawania statusów gospodarstw, w których utrzymywane są owce lub kozy, w odniesieniu do trzęsawki klasycznej.

Warunkiem uczestnictwa gospodarstwa w handlu wewnątrzunijnym owcami lub kozami jest ustalenie statusu tego gospodarstwa w odniesieniu do trzęsawki klasycznej.

W związku z powyższym, przewidziano dwustopniowy system klasyfikacji gospodarstw, w którym to gospodarstwom nadawane będą następujące statusy w odniesieniu do trzęsawki klasycznej:

- 1) o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej,
- 2) o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej.

UWAGA!!!

W handlu wewnątrzunijnym owcami i kozami przeznaczonymi do hodowli lub chowu do państw członkowskich posiadających zatwierdzony krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej oraz do państw o **znikomym** ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej, a więc obecnie do **Austrii, Danii, Finlandii i Szwecji**, należy od gospodarstwa wprowadzającego do handlu

ww. zwierzęta wymagać statusu znikomego ryzyka występowania trzęsawki klasycznej.

W stosunku do zwierząt hodowlanych z przeznaczeniem do pozostałych państw członkowskich wymagać należy, by pochodziły one z gospodarstw o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub z gospodarstw o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej.

Wnioski:

Owce i kozy przeznaczone do hodowli lub do tuczu, pochodzące z gospodarstw **o znikomym ryzyku** występowania trzęsawki klasycznej mogą być wprowadzane do:

- państw o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej,
- państw posiadających zatwierdzony krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej,
- pozostałych państw członkowskich UE.

Owce i kozy przeznaczone do hodowli lub do tuczu, pochodzące z gospodarstw **o kontrolowanym ryzyku** wystąpienia trzęsawki klasycznej mogą być wprowadzane do:

- wszystkich państw członkowskich UE poza państwami o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej i państwami posiadającymi zatwierdzony krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej (tj. Austria, Dania, Finlandia i Szwecja).

Wymagania wobec gospodarstw:

1) GOSPODARSTWO O ZNIKOMYM RYZYKU WYSTĘPOWANIA TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ:

Gospodarstwo, w którym utrzymywane są owce lub kozy może zostać uznane za gospodarstwo o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej, o ile od przynajmniej 7 lat spełnia następujące warunki:

a) owce i kozy są na stałe oznakowane i zachowywana jest dokumentacja, co umożliwia śledzenie ich losu do gospodarstwa urodzenia;

b) zachowywana jest dokumentacja dotycząca przemieszczania owiec i kóz do i z gospodarstwa;

c) wprowadzać można wyłącznie następujące owce i kozy:

(i) owce i kozy z gospodarstw o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej;

(ii) owce i kozy z gospodarstw, które spełniają warunki określone w lit. a) do i) od przynajmniej siedmiu lat lub przez przynajmniej taki sam okres, jak gospodarstwo, do którego mają być wprowadzone;

(iii) owce o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

d) gospodarstwo podlega regularnym kontrolom, których celem jest weryfikacja zgodności z przepisami określonymi w lit. a) do i), dokonywana przez urzędowego lekarza weterynarii i które przeprowadzane muszą być przynajmniej raz w roku;

e) nie potwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej;

f) wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia poddawane ubojowi w celu spożycia przez ludzi, badane są przez urzędowego lekarza weterynarii, a te, które wykazują objawy wyniszczenia, objawy neurologiczne lub które wysłano do uboju z konieczności, poddawane są badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej;

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia, które padły lub zostały uśmiercone z powodów innych niż ubój w celu spożycia przez ludzi, poddaje się badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej.

Oprócz warunków określonych w lit. a) do f), od dnia 1 stycznia 2014 r. powinny być spełniane następujące warunki:

g) do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie zarodki/komórki jajowe następujących owiec i kóz:

(i) zarodki/komórki jajowe od samic (dawczyń), które są od urodzenia utrzymywane w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub które spełniają następujące wymagania:

- dawczynie są na stałe oznakowane w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawczynie są od urodzenia utrzymywane w gospodarstwach, w których w trakcie ich pobytu nie stwierdzono przypadków trzęsawki klasycznej;

- dawczynie nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania zarodków/komórek jajowych;

(ii) zarodki/komórki jajowe owiec o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

h) do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie nasienie następujących owiec i kóz:

(i) nasienie od samców (dawców) utrzymywanych od urodzenia w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym ryzyku lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub spełniających następujące wymagania:

- dawcy są na stałe oznakowani w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawcy nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania nasienia;

(ii) nasienie owiec od tryka o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

i) owce i kozy w gospodarstwie nie mają bezpośredniego lub pośredniego kontaktu, włącznie z wspólnym wypasem, z owcami i kozami z gospodarstw o niższym statusie.

2) GOSPODARSTWO O KONTROLOWANYM RYZYKU WYSTĘPOWANIA TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ:

Gospodarstwo, w którym utrzymywane są owce lub kozy może zostać uznane za gospodarstwo o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej, o ile od przynajmniej 3 lat spełnia ono następujące warunki:

a) owce i kozy są na stałe oznakowane i zachowywana jest dokumentacja, co umożliwia śledzenie ich losu do gospodarstwa urodzenia;

b) zachowywana jest dokumentacja dotycząca przemieszczania owiec i kóz do i z gospodarstwa;

c) wprowadzać można wyłącznie następujące owce i kozy:

(i) owce i kozy z gospodarstw o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej;

(ii) owce i kozy z gospodarstw, które spełniają warunki określone w lit. a) do i) od przynajmniej trzech lat lub przez przynajmniej taki sam okres, jak gospodarstwo, do którego mają być wprowadzone;

(iii) owce o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

d) gospodarstwo podlega regularnym kontrolom, których celem jest weryfikacja zgodności z przepisami określonymi w lit. a) do i), dokonywana

przez urzędowego lekarza weterynarii i które przeprowadzane muszą być przynajmniej raz w roku,

e) nie potwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej;

f) wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia poddawane ubojowi w celu spożycia przez ludzi badane są przez urzędowego lekarza weterynarii, a te, które wykazują objawy wyniszczenia, objawy neurologiczne lub które wysłano do uboju z konieczności, poddawane są badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej;

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia, które padły lub zostały uśmiercone z powodów innych niż ubój w celu spożycia przez ludzi, poddaje się badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej.

Oprócz warunków określonych w lit. a) do f), od dnia 1 stycznia 2014 r. powinny być spełniane następujące warunki:

g) do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie zarodki/komórki jajowe następujących owiec i kóz:

(i) zarodki/komórki jajowe od samic (dawczyń), które są od urodzenia utrzymywane w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub które spełniają następujące wymagania:

- dawczynie są na stałe oznakowane w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawczynie są od urodzenia utrzymywane w gospodarstwach, w których w trakcie ich pobytu nie stwierdzono przypadków trzęsawki klasycznej;

- dawczynie nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania zarodków/komórek jajowych;

(ii) zarodki/komórki jajowe owiec o genotypie białka prionowego ARR/ARR

h) wprowadzać można wyłącznie nasienie następujących owiec i kóz:

(i) nasienie od samców (dawców), którzy są od urodzenia utrzymywani w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub którzy spełniają następujące wymagania:

- dawcy są na stałe oznakowani w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawcy nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania nasienia;

(ii) nasienie owiec od tryka o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

i) owce i kozy w gospodarstwie nie mają bezpośredniego lub pośredniego kontaktu, włącznie z wspólnym wypasem, z owcami i kozami z gospodarstw o niższym statusie.

Gospodarstwo nie spełniające wymagań dla uznania je za gospodarstwo o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej i któremu niemożliwe jest nadanie statusu w odniesieniu do tej choroby

Owce pochodzące z gospodarstw nie spełniających wymagań dla uznania je za gospodarstwa o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej i którym niemożliwe jest nadanie statusu w odniesieniu do tej choroby mogą być wprowadzane do handlu zgodnie z poniższymi warunkami:

1) owce wprowadzane do handlu wewnątrzunijnego przeznaczone do hodowli do państwa członkowskiego innego niż państwa o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub innego niż państwa posiadające zatwierdzony krajowy program kontroli, u których w badaniu genotypowania (przeprowadzanego na wniosek właściciela owiec lub kóz i na jego koszt przez Instytut Zootechniki w Balicach) stwierdzono genotyp ARR/ARR oraz pod warunkiem, że nie pochodzą one z gospodarstwa poddanego ograniczeniom określonym w załączniku VII rozdział B pkt 3 i 4 rozporządzenia 999/2001, wprowadzonym w następstwie potwierdzenia obecności TSE u owiec lub kóz.

Genotyp ARR/ARR danej owcy warunkuje możliwość wprowadzania tego zwierzęcia do handlu wewnątrzunijnego, niezależnie od statusu gospodarstwa pochodzenia tego zwierzęcia.

2) owce przeznaczone do wszystkich celów za wyjątkiem natychmiastowego uboju, przeznaczone do państwa członkowskiego o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub posiadającego zatwierdzony krajowy program kontroli, u których w badaniu genotypowania (przeprowadzanego na wniosek właściciela owiec lub kóz i na jego koszt przez Instytut Zootechniki w Balicach) stwierdzono genotyp ARR/ARR oraz pod warunkiem że nie pochodzą one z gospodarstwa poddanego

ograniczeniom określonym w załączniku VII rozdział B pkt 3 i 4 rozporządzenia 999/2001, wprowadzonym w następstwie potwierdzenia obecności TSE u owiec lub kóz .

Genotyp ARR/ARR danej owcy warunkuje możliwość wprowadzania tego zwierzęcia do handlu wewnątrzunijnego, niezależnie od statusu gospodarstwa pochodzenia tego zwierzęcia.

Genotyp białka prionowego ARR/ARR u owiec warunkuje odporność tych zwierząt na trzęsawkę (Scrapie)!!!